

DOI: 10.52363/2414-5866-2026-1-22

УДК 351.862.4(477)

***Ляшевська Олена**, к.н.держ.упр., доц., доцент кафедри управління у сфері цивільного захисту, НУЦЗ України м. Черкаси
ORCID: 0000-0002-1469-4141*

***Гринь Дмитро**, к.н.держ. упр, докторант, Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут» ім. М. Є. Жуковського, м. Харків
ORCID: 0000-0003-1687-6923*

***Liashevskia Olena**, PhD in Public Administration, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management in the field of civil protection, National University of Civil Defence of Ukraine*

***Hryn Dmitro**, PhD in Public Administration, Doctoral Candidate at the National Aerospace University "Kharkiv Aviation Institute" named after M.Ye. Zhukovsky, Kharkiv*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ОСНОВНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА СТАН НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

GOVERNMENT REGULATION AND KEY ASPECTS OF THE IMPACT OF GLOBALIZATION PROCESSES ON THE STATE OF UKRAINE'S NATIONAL SECURITY UNDER MARTIAL LAW

У статті досліджено особливості державного регулювання національної безпеки України в умовах воєнного стану та проаналізовано ключові аспекти впливу глобалізаційних процесів на безпекове середовище держави. Визначено позитивні та негативні наслідки глобалізації для національної безпеки, окреслено основні напрями вдосконалення державної політики в умовах сучасних викликів. Обґрунтовано необхідність комплексного підходу до забезпечення національної безпеки з урахуванням глобальних трансформацій.

***Ключові слова:** глобалізація, національна безпека, гібридні виклики, інформаційна безпека, кіберзахист, воєнний стан стійкість держави.*

This article examines the characteristics of state regulation of Ukraine's national security under martial law and analyzes the key aspects of how globalization processes influence the state's security environment. It identifies the positive and negative consequences of globalization for national security and outlines the main directions for improving state policy in the face of contemporary challenges. The necessity of a comprehensive approach to ensuring national security, taking into account global transformations, is substantiated.

Keywords: *globalization, national security, hybrid challenges, information security, cybersecurity, martial law, state resilience.*

Постановка проблеми. Актуальність зумовлена посиленням глобалізаційних процесів та їх значним впливом на функціонування держав, особливо в умовах воєнного стану. Для України питання національної безпеки набуває першочергового значення у зв'язку з повномасштабною збройною агресією та необхідністю одночасного реагування на внутрішні й зовнішні загрози.

У сучасних умовах стрімкого розвитку глобалізаційних процесів національна безпека України визначається впливом складного комплексу як внутрішніх, так і зовнішніх чинників. Зростання глобальної взаємозалежності та загострення геополітичної конкуренції зумовлюють появу нових загроз, серед яких особливе значення мають кібератаки, гібридні війни, інформаційний вплив, економічний тиск і терористичні прояви. Ці виклики суттєво ускладнюють гарантування суверенітету та територіальної цілісності держави в умовах змін міжнародної системи безпеки.

Україна перебуває в умовах динамічних змін безпекового середовища, де трансформації геополітичної ситуації потребують розроблення нових стратегічних підходів, а також удосконалення нормативно-правової бази та проведення інституційних реформ.

Потреба у комплексному аналізі впливу глобалізації на національну безпеку, визначенні нових ризиків та розробленні ефективних заходів для їх мінімізації.

Сучасний етап розвитку міжнародних відносин характеризується посиленням глобалізаційних процесів, що суттєво впливають на всі сфери життєдіяльності держав. Для України ці процеси набувають особливої актуальності в умовах воєнного стану, коли питання забезпечення національної безпеки стає ключовим пріоритетом державної політики.

Водночас глобалізація створює як нові можливості, так і загрози, що потребують адекватного державного реагування.

У період активного розвитку глобалізаційних процесів національна безпека України формується під впливом великої кількості різноманітних викликів, що зумовлює необхідність перегляду традиційних підходів до забезпечення стійкості держави. Поглиблення взаємозв'язків між країнами створює не лише нові можливості, але й породжує складні загрози, які виходять за межі класичних військових конфліктів. До таких загроз належать кіберзлочинність, інформаційний вплив і застосування гібридних методів протистояння.

Отже, дослідження впливу глобалізаційних процесів на національну безпеку України має важливе теоретичне й практичне значення, оскільки сприяє формуванню цілісної системи безпеки та зміцненню державного суверенітету в умовах трансформації світового порядку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика національної безпеки та впливу глобалізації досліджується у працях вітчизняних і зарубіжних науковців. Значну увагу приділено питанням трансформації безпекового середовища, розвитку гібридних загроз, інформаційної та кібербезпеки. Однак в умовах воєнного стану в Україні виникає потреба в комплексному переосмисленні механізмів державного регулювання з урахуванням нових викликів.

У сучасному науковому дискурсі зростає увага до вивчення взаємозв'язку між глобалізаційними процесами та національною безпекою. Зокрема, дослідження Ю. Охоти, В. Балдинюка та Р. Мазуркова [1] показують, що процес євроінтеграції суттєво впливає на економічну стабільність та безпекову політику України, що підкреслює необхідність стратегічної автономії держави в умовах посилення зовнішньої залежності.

Глобалізаційні чинники розвиває А. Лясота [2], який аналізує політичні ризики, пов'язані зі зміною геополітичного ландшафту у Східній Європі. Подібна проблематика відображена в працях О. Лемака [3], який досліджує вплив глобалізації через призму правових механізмів і кримінологічної безпеки.

Економічний аспект проблеми глибше розкрито в працях О. Карпенка [6], який досліджує вплив глобальних трансформацій на економічну стійкість держави. Своєю чергою, О. Мосієнко [7] пропонує системний підхід до оцінки ризиків у військовій, інформаційній та гуманітарній сферах, що є особливо актуальним за умов дії воєнного стану.

Отже, сучасна наукова література демонструє значну кількість напрацювань, що підтверджують важливість багатовекторного підходу до

забезпечення національної безпеки України в умовах глобальних змін. Водночас залишається нагальним питання інтеграції державної політики, використання міжнародного досвіду та формування адаптивних механізмів управління ризиками у нестабільному геополітичному середовищі.

Цілі дослідження полягають у ґрунтовному вивченні основних аспектів державного регулювання та впливу глобалізаційних процесів на стан національної безпеки України в умовах воєнного стану, а також ідентифікація ключових загроз і визначення стратегічних напрямів її зміцнення.

Виклад основного матеріалу. Державне регулювання національної безпеки являє собою системну діяльність органів державної влади, спрямовану на захист національних інтересів, суверенітету та територіальної цілісності держави. В умовах воєнного стану така діяльність набуває особливої інтенсивності та характеризується: централізацією управління; посиленням координації між органами влади; мобілізацією ресурсів; оперативністю прийняття рішень; тимчасовим обмеженням окремих прав громадян.

Важливу роль у цьому процесі відіграють інституції сектору безпеки і оборони, зокрема органи виконавчої влади, військові формування та правоохоронні органи.

Збереження національної безпеки є ключовим чинником сталого розвитку держави, оскільки охоплює комплекс заходів щодо захисту суверенітету, територіальної цілісності, економічної стабільності та соціального добробуту населення. Зростання викликів, зумовлених глобалізаційними процесами, зокрема міжнародним тероризмом, екологічними катастрофами та гібридними конфліктами, потребує перегляду традиційних підходів до державної безпекової стратегії.

У XXI столітті глобалізація істотно трансформує чинники національної безпеки. Для України ці процеси одночасно створюють потенційні можливості — інновації, розвиток торгівлі, технологічну інтеграцію — та формують значні загрози, серед яких гібридна війна, енергетична нестабільність, кіберзагрози й економічна вразливість.

Вплив глобалізаційних процесів на світову систему стає все відчутнішим, особливо для країн із динамічною економікою [1, с. 4]. Україна, розташована в центрі Європи, активно залучена до цих змін. Значного значення глобалізація набуває на тлі євроінтеграційних прагнень, які визначають зовнішню та внутрішню політику держави [5].

Глобалізація є складним багатовимірним явищем, що проявляється у зростанні взаємозалежності держав, інтеграції економік, розвитку інформаційних технологій та формуванні глобального безпекового простору. Вона сприяє: інтенсифікації міжнародного співробітництва; поширенню інновацій; формуванню глобальних мереж комунікації.

Водночас глобалізація породжує нові виклики, зокрема транснаціональні загрози, кіберзлочинність та інформаційні війни.

Глобалізація передбачає поглиблення взаємозалежності між державами та економіками, що супроводжується розширенням міжнародної торгівлі, капіталовкладень, фінансових потоків і міжкультурної взаємодії. Україна, рухаючись до європейського політико-економічного простору, одночасно стикається з позитивними ефектами глобалізації та її ризиками. Одним із головних завдань держави є збереження національної безпеки при максимальному використанні переваг відкритої економіки, залученні інвестицій і модернізації інфраструктури [8].

Таким чином, вплив глобалізації на сферу безпеки є суперечливим як на міжнародному, так і на національному рівнях. Для України, що перебуває на етапі активних соціально-економічних перетворень і прагне захистити свої інтереси на регіональному та глобальному рівнях, виклики глобалізації мають особливу актуальність [9, с. 42].

Події останнього десятиліття засвідчили, що глобалізація охоплює майже всі сфери життя суспільства, спричиняючи складні й часто суперечливі трансформації у сфері безпеки. У динамічних умовах національна безпека виходить на перший план через одночасне зростання інтеграції між державами та посилення конкуренції між основними центрами сили, що супроводжується збільшенням нових загроз і викликів.

Початок війни суттєво змінив глобальні процеси: ринки політизуються, роль геоекономіки зростає над ринковою логікою, а державні інститути набувають критичного значення в міжнародних торгово-фінансових рішеннях. Цивілізаційні, геоекономічні, пандемічні та військові чинники сформували нову парадигму, в якій глобальний порядок змінюється, а Україна опинилася в центрі цих трансформацій, виявляючи свій потенціал як регіонального лідера.

У контексті глобалізаційних процесів країна стикається з численними викликами, що прямо впливають на реалізацію державної та публічної політики. Глобалізація одночасно відкриває нові можливості для економічного, технологічного та політичного розвитку і породжує нові загрози для національної безпеки. В умовах зростаючого зовнішнього

тиску надзвичайно актуальним стає формування адаптивної державної політики, здатної своєчасно реагувати на глобальні виклики й сприяти виробленню стратегій національного розвитку з урахуванням патріотичних цінностей.

Отже, ускладнення та суперечливий характер трансформацій у геополітичному та гео економічному просторі, необхідність реагування на глобальні безпекові виклики, а також масштабні соціально-економічні та політичні зміни в багатьох країнах світу роблять питання забезпечення національної безпеки надзвичайно актуальним. Це питання набуває особливого значення в умовах запровадження воєнного стану в Україні через збройну агресію з боку російської федерації.

Враховуючи багатогранність загроз, збереження національної безпеки України потребує системного та комплексного підходу. Ефективне протидіяння викликам можливе лише за умов посилення обороноздатності, стабілізації економіки, розвитку політичних інститутів, захисту інформаційного простору, а також реалізації соціальних, екологічних і культурних ініціатив. Така комплексна стратегія сприятиме збереженню суверенітету, територіальної цілісності та підвищенню міжнародного авторитету України.

Таким чином, глобалізація виступає як фактор, що одночасно підсилює і ускладнює систему забезпечення національної безпеки.

Висновки. У результаті дослідження встановлено, що глобалізаційні процеси суттєво впливають на стан національної безпеки України, особливо в умовах воєнного стану. Вони створюють як додаткові можливості для зміцнення безпеки через міжнародну підтримку, так і нові загрози, пов'язані з інформаційною, кібернетичною та економічною сферами.

Ефективне державне регулювання вимагає комплексного підходу, що передбачає поєднання внутрішніх ресурсів держави з потенціалом міжнародного співробітництва. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку інноваційних механізмів забезпечення національної безпеки в умовах глобальних трансформацій.

Дослідження демонструє, що забезпечення національної безпеки України в умовах сучасних глобалізаційних процесів є складним багатовимірним завданням, яке охоплює широкий спектр як викликів, так і можливостей. Глобалізація відкриває нові перспективи для економічного розвитку, технологічної інтеграції та політичного співробітництва, водночас породжуючи серйозні загрози, зокрема гібридну війну, енергетичну залежність, кібератаки та інформаційні конфлікти.

Для ефективного реагування на ці виклики Україна потребує комплексного підходу, який передбачає посилення обороноздатності, диверсифікацію економіки, реформування політичних інститутів, захист інформаційного простору, а також активізацію соціальних, екологічних і культурних ініціатив.

Перспективи подальших наукових досліджень полягають у поглибленні теоретико-методологічних та прикладних засад забезпечення національної безпеки України в умовах глобалізаційних трансформацій і воєнного стану.

До пріоритетних напрямів подальших наукових розвідок доцільно віднести:

- розроблення інтегрованої моделі державного регулювання національної безпеки з урахуванням гібридного характеру сучасних загроз;
- дослідження механізмів підвищення стійкості критичної інфраструктури в умовах кібер- та інформаційних атак;
- аналіз ефективності міжнародної безпекової співпраці України та визначення оптимальних форматів взаємодії з міжнародними організаціями;
- обґрунтування інноваційних підходів до забезпечення інформаційної безпеки та протидії дезінформації в глобальному інформаційному просторі;
- вивчення впливу цифровізації та новітніх технологій на трансформацію системи національної безпеки;
- оцінювання довгострокових соціально-економічних наслідків глобалізації для безпекового середовища держави;
- розроблення стратегій післявоєнного відновлення України з урахуванням безпекових викликів глобалізованого світу.

Реалізація зазначених напрямів сприятиме формуванню ефективної, адаптивної та стійкої системи забезпечення національної безпеки України, здатної адекватно реагувати на сучасні глобальні виклики та загрози.

Список використаних джерел:

1. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> (дата звернення: 19.03.2026).
2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19> (дата звернення: 19.03.2026).

3. Стратегія національної безпеки України «Безпека людини — безпека країни» : Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> (дата звернення: 19.03.2026).
4. Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України : Указ Президента України від 14.03.2016 № 92/2016.
5. Глобалізація і безпека розвитку : монографія / за ред. О. Г. Білоруса. Київ : КНЕУ, 2001. 733 с.
6. Горбулін В. П. Світова гібридна війна: український фронт : монографія. Київ : НІСД, 2017. 496 с.
7. Кузьменко О. В. Глобалізаційні виклики національній безпеці держави // Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. № 2. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua> (дата звернення: 19.03.2026).
8. Ліпкан В. А. Національна безпека України : навч. посіб. Київ : Кондор, 2016. 296 с.
9. Пирожков С. І., Хамітов Н. В. Цивілізаційний вибір України в умовах глобалізації // Економіка України. 2018. № 3. С. 3–16.
10. Nye J. S. Globalization and National Security // Harvard Kennedy School Review. 2017. Vol. 17. P. 22–27.
11. Castells M. The Rise of the Network Society. 2nd ed. Oxford : Blackwell Publishing, 2010. 597 p.

References:

1. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> (data zvernennia: 19.03.2026).
2. Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu : Zakon Ukrainy vid 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19> (data zvernennia: 19.03.2026).
3. Stratehiia natsionalnoi bezpeky Ukrainy «Bezpeka liudyny — bezpeka krainy»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 14.09.2020 № 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> (data zvernennia: 19.03.2026).
4. Kontseptsiiia rozvytku sektoru bezpeky i oborony Ukrainy : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 14.03.2016 № 92/2016.
5. Hlobalizatsiia i bezpeka rozvytku : monohrafiia / za red. O. H. Bilorusa. Kyiv : KNEU, 2001. 733 s.
6. Horbulin V. P. Svitova hibrydna viina: ukrainskyi front : monohrafiia. Kyiv : NISD, 2017. 496 s.

7. Kuzmenko O. V. Hlobalizatsiini vyklyky natsionalnii bezpetsi derzhavy // Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok. 2020. № 2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua> (data zvernennia: 19.03.2026).
8. Lipkan V. A. Natsionalna bezpeka Ukrainy : navch. posib. Kyiv : Kondor, 2016. 296 s.
9. Pyrozhkov S. I., Khamitov N. V. Tsyvilizatsiinyi vybir Ukrainy v umovakh hlobalizatsii // Ekonomika Ukrainy. 2018. № 3. S. 3–16.
10. Nye J. S. Globalization and National Security // Harvard Kennedy School Review. 2017. Vol. 17. P. 22–27.
11. Castells M. The Rise of the Network Society. 2nd ed. Oxford : Blackwell Publishing, 2010. 597 p.

Фінансування. Це дослідження не отримувало зовнішнього фінансування.
Використання ШІ. При підготовці цієї статті штучний інтелект не використовувався. Автор несе повну відповідальність за зміст статті.
Подяки. Автор не має подяки.

Отримано: 07.04.2026

Прийнято: 27.05.2026

Опубліковано: 22.06.2026